

Verzeichnis der Reproduktionen

1. Ján Rombauer, Porträt des Prešover Handelsherrn Ján Samuel Steinhübl, 1804. — Oel, Leinwand, 76 × 61. Links unten signiert „Joh. Rombauer pinxt. 1804“. In den Sammlungen der Ostslowakischen Galerie in Košice. Foto: Fotowerkstatt der Slowakischen Nationalgalerie in Bratislava.
2. Ján Jakub Müller, Landschaft mit der Zipser Burg. 1816. — Guache, vergilbter Karton, 33,2 × 46,9. Rechts unten, der Mitte zu signiert „Joh. Müller pinx. 1816“. In den Sammlungen der Slowakischen Nationalgalerie in Bratislava. Foto: Fotowerkstatt der Slowakischen Nationalgalerie in Bratislava.
3. Jozef Czauczik, Blick auf den Rochus-Stollen in Rudňany (Gründung des Eisenerz-Bergwerks in Rudňany). Um 1825. — Oel, Leinwand, 87 × 123. In den Sammlungen der Slowakischen Nationalgalerie in Bratislava. Foto: Fotowerkstatt der Slowakischen Nationalgalerie in Bratislava.
4. Peter M. Bohúň, Porträt Ján Franciscis als Freischärler-Kapitän. Um 1849—1850. — Oel, Leinwand, 48,5 × 39. Links unten signiert „P. BHN.“ Dahinter der Rest einer unleserlichen Gruppe zweier Zahlen. In den Sammlungen des Slowakischen Nationalmuseums in Martin. Foto: Archiv des ehem. Verlages Tvar in Bratislava.
5. Peter M. Bohúň, Slowakische Volksversammlung. Um 1848—1849. — Oel, Papier auf Leinwand, 28,8 × 40. Unsigniert. In den Sammlungen des Slowakischen Nationalmuseums in Martin. Foto: Fotowerkstatt der Slowakischen Nationalgalerie in Bratislava.
6. Ladislav Medňanský, Bäume am Waagufer. Oel, Karton, 24,5 × 33. Unsigniert. In den Sammlungen der Slowakischen Nationalgalerie in Bratislava. Foto: František Hideg.
7. Dominik Skutecký, Vor dem Mittagessen. Oel, Leinwand, 68 × 51,5. Rechts unten signiert „Skutecky“. In den Sammlungen der Slowakischen Nationalgalerie in Bratislava. Foto: Fotowerkstatt der Slowakischen Nationalgalerie in Bratislava.
8. Jozef Hanula, Auf der Heimatscholle. 1908. — Oel, Leinwand, 50,5 × 75. Rechts unten signiert „Hanula 1908“. In den Sammlungen der Slowakischen Nationalgalerie in Bratislava. Foto: František Hideg.
- I. Jozef Božetech Klemens, Porträt eines jungen Mannes in Reiterhabit. 1853. — Oel, Leinwand, 94 × 73. Rechts unten signiert „J. B. Klemens maloval 18 20/5 53“. In den Sammlungen der Slowakischen Nationalgalerie in Bratislava. Foto: Fotowerkstatt der Slowakischen Nationalgalerie in Bratislava.

Problémy výskumu a výkladu umenia 19. storočia na Slovensku

Výskum umenia 19. storočia na Slovensku, ktorý pred niekoľkými rokmi pripadol kolektívu Kabinetu teórie a dejín umenia, mohol sa oprieť iba o niekoľko málo materiálových katalógov, resp. prehľadných prác. Konceptne bolo treba odbúrať nacionalistické predsudky obdobia buržoáznej ČSR, na druhej strane bolo však treba korigovať aj príširoký aspekt prvých náčrtov, pokúšajúcich sa o aplikáciu marxistického riešenia národnostnej otázky na dejiny nášho umenia.

Výskum priniesol mnohé nové závažné zistenia. V jasnejšom svetle sa ukázala napr. zákonitá viacvrstvosť vývoja slovenského výtvarného umenia — paralelný rozvin a prelmanie sa viacerých prúdov, prúdov národných i kozmopolitných — ktorú podmienili spleť národnostno-kultúrne pomery Rakúsko-uhorskej monarchie. Pri pokročilejšom štádiu prác sa ukázali niektoré

problémy súvisiace s periodizáciou tohto obdobia, ktoré si vyžiadali kombinovať hľadiská slohové s hľadiskami historickými.

Pokiaľ ide o slohový vývoj maliarstva, vynorilo sa tu niekoľko nových postrehov. Ozrejmilo sa napr., že klasicizmus sa zdomácnil na Slovensku najmä vo svojej záverečnej, robustnejšej empírovej podobe. Výskum doložil aj zvláštne sfarbenie biedermeieru. Najpresvedčivejšie sa tento štýl presadil na poli portrétu, kde dostal svoj výraz v dekoratívizme meštiackej túžby po honosnosti. Sentimentálnou idyličnosťou sa prejavil iba ojedinele. Významnú úlohu zohral romantizmus, a to v spojení s národným prúdom, ako aj v spojení s prúdom kozmopolitného zafarbenia. Vystal zato romantizmus historický. Pozoruhodnou sa ukázala symbióza romantizmu s realizmom a s niektorými dozvukmi oneskoreného